

LA RESPONSABILITAT CIVIL EN L'ENTORN EMPRESARIAL

Dolors Fernández-Bao
Assessoria Jurídica ERM

Girona, Juny 2009

CONCEPTS DE RESPONSABILITAT CIVIL

Què és la Responsabilitat Civil?

“És l’obligació legal que té tota persona de reparar o indemnitzar els danys causats a un tercer”.

Com neix la Responsabilitat Civil?

- Per acció
- Per omissió

Article 1.902 Civil: “El que per acció o omissió causa un dany a un altre, intervenint culpa o negligència, està obligat a reparar el dany causat”.

Dany: menyscapta que sofreix una persona, ja sigui en els seus bens (Dany Material) o en la seva persona (Dany Personal/Corporal).

Culpa o Negligència: no hi ha voluntat de causar dany, però s’actua sense la deguda diligència, originant un dany perfectament previsible i evitable.

Dol: hi ha intenció de causar dany.

Classificació de la Responsabilitat Civil

R. C. Contractual / R. C. Extracontractual

R. C. Contractual: neix como conseqüència d'una relació jurídica prèvia (contracte) entre el causant del dany i el que el sofreix.

R. C. Extracontractual: neix al produir-se un dany, amb independència de qualsevol relació jurídica prèvia entre la persona que el causa i el perjudicat.

R. C. Subjectiva / R. C. Objectiva

R. C. Subjectiva: el causant del dany està obligat a indemnitzar al haver actuat de manera culposa, sense la deguda diligència.

R. C. Objectiva: qui causa un dany té la obligació de reparar-lo, encara que hagués actuat diligentment.

Classificació de la Responsabilitat Civil

R. C. derivada d'il·lícit civil / R. C. derivada d'il·lícit penal

Il·lícit Civil: conducta de la que deriva un dany i obliga a indemnitzar al perjudicat per aquest dany causat.

Il·lícit Penal: a més de l'obligació d'indemnitzar al perjudicat pel dany causat, porta aparellada l'aplicació d'una pena (conducta tipificada com a delicte o falta en les lleis penals).

L'Assegurança de Responsabilitat Civil

Per què és important tenir pòlissa de Responsabilitat Civil ?

Per què al ser una **assegurança patrimonial**, està destinada a protegir el patrimoni de l'Assegurat davant de reclamacions de Tercers.

Quina és la finalitat de les pòlisses de Responsabilitat Civil ?

Reparar el dany causat per l'Assegurat a un Tercer.

Qui és Tercer ?

Qui sofreix el dany en la seva persona (Danys Personals/Corporals) o bens (Danys Materials).

“Qualsevol persona física o jurídica, diferent de:

- Prenedor de l'Assegurança o Assegurat.
- Cònjuges, ascendents, descendents, familiars...
- Socis, directius, assalariats i persones que depenguin del Prenedor de l'Assegurança i/o Assegurat, mentre actuïn en l'àmbit d'aquesta dependència”.

L'Assegurança de Responsabilitat Civil

Què cobreix l'Assegurança de Responsabilitat Civil ?

- ✓ Indemnitzacions als perjudicats (Danys Personals, Danys Materials i Perjudicis consecutius).
- ✓ Despeses de defensa jurídica
- ✓ Fiances
- ✓ Despeses judicials

L'Assegurança de Responsabilitat Civil

Quines reclamacions queden cobertes per l'Assegurança de Responsabilitat Civil?

Les pòlisses de Responsabilitat Civil cobreixen TOTES les reclamacions que no figuren expressament excloses.

- ✓ Activitat
- ✓ Àmbit temporal
- ✓ Àmbit territorial
- ✓ Cobertures contractades
- ✓ Exclusions / Limitacions
- ✓ Límit d'Indemnització

TIPOLOGIA DELS RISCOS DE RESPONSABILITAT EMPRESARIAL

Risc d'Explotació de l'Empresa

Agrupa tots aquells riscos de responsabilitat que deriven del desenvolupament de l'activitat.

Responsabilitat Civil
General o d'Explotació

Què cobreix la garantía de R. C. Explotació ?

La responsabilitat civil en la que pugui incórrer l'empresa en el desenvolupament dels treballs propis de l'activitat assegurada (Immobles, Instal·lacions i Activitat).

Quines son les principals exclusions ?

- ✓ Danys a bens que es trobin en poder de l'Assegurat.
- ✓ Danys a bens o persones sobre els que estigui treballant l'assegurat.
- ✓ Danys ocasionats pels productes.
- ✓ Danys personals de treballadors de l'Assegurat.

Risc de Danys per Productes

Danys causats als usuaris per un producte defectuós, quan els mateixos es manifestin després de l'entrega del producte.

Responsabilitat Civil
Productes / Post-
Treballs

Quins fets poden convertir un producte en defectuós?

- ✓ Error de disseny
- ✓ Vici de la matèria primera
- ✓ Error en la fabricació
- ✓ Insuficiència de control durant el procés de fabricació
- ✓ Condicions d'emmagatzematge
- ✓ Errors d'etiquetatge
- ✓ Envasat
- ✓ Instruccions d'ús...

Risc de Danys per Productes

Què cobreix la garantia de Responsabilitat Civil Productes?

La responsabilitat civil del fabricant, importador, distribuïdor... pels Danys (Materials / Corporals) i Perjudicis causats a tercers, ocasionats per els seus productes, treballs executats o serveis donats.

Quines son les principals exclusions?

- ✓ Els danys al propi producte, obra, treball o servei.
- ✓ Els danys a bens aliens fabricats mitjançant la unió o mescla, transformació o incorporació de productes fabricats o entregats per l'Assegurat.
- ✓ La retirada de productes defectuosos.

Risc de Danys per Productes

✓ **Llei 22/1994, de 6 de juliol, de Responsabilitat Civil per danys causats per productes defectuosos.**

Article 1

“ Los fabricantes e importadores serán responsables de los daños causados por los defectos de los productos que fabriquen o importen”.

Article 2

“ Se entiende por producto, todo bien mueble, aún cuando se encuentre unido o incorporado a otro bien, mueble o inmueble”.

Article 3

“Se entiende por producto defectuoso, aquél que no ofrezca la seguridad que cabría legítimamente esperar, teniendo en cuenta todas las circunstancias, y especialmente, su presentación, el uso razonablemente previsible del mismo y el momento de su puesta en circulación”.

Risc de Danys per Productes

✓ **Llei 22/1994, de 6 de juliol, de Responsabilitat Civil per danys causats per productes defectuosos.**

Article 4

“A los efectos de esta Ley, se entiende por **fabricante**:

- ✓ El de un producto terminado.
- ✓ El de cualquier elemento integrado en un producto terminado.
- ✓ El que produce una materia prima.
- ✓ Cualquier persona que se presente al público como fabricante, poniendo su marca o nombre en el envase, envoltorio...

Se entiende por **importador**, quién introduce un producto en la Unión Europea para su venta...

Si el fabricante de un producto no puede ser identificado, será considerado como fabricante quién hubiera suministrado el producto, a menos que, dentro del plazo de 3 meses indique al perjudicado la identidad del fabricante o de quién le hubiera suministrado a él dicho producto”.

Risc de Danys per Productes

✓ **Llei 22/1994, de 6 de juliol, de Responsabilitat Civil per danys causats per productes defectuosos.**

Article 11

Límite total de la responsabilidad: “ ... la responsabilidad civil global del fabricante o importador por muerte y lesiones personales causadas por productos idénticos que presenten el mismo defecto tendrá como límite la cuantía de 10.500.000.000 Ptas. (63.106.270,96 Euros). ”

Article 12

Prescripción de la acción: “La acción de reparación de los daños y perjuicios previstos en esta Ley prescribirá a los 3 años, a contar desde la fecha en que el perjudicado sufrió el perjuicio...”.

Article 13

Extinción de la responsabilidad: “Los derechos reconocidos al perjudicado en esta Ley se extinguirán transcurridos 10 años, a contar desde la fecha en que se hubiera puesto en circulación el producto causante del daño...”.

Risc de Danys per Productes: components i subproductes

Quan el producte està destinat a ser incorporat a un altre producte (el client no és el consumidor final del mateix) poden donar-se diferents situacions.

Responsabilitat Civil
Productes : Extensions
de cobertura

▪ **Unió o Mescla:** un producte d'un fabricant s'uneix amb un altre producte per la fabricació per un tercer d'un producte final, no essent possible la substitució del producte defectuós.

▪ **Transformació:** el producte d'un fabricant pateix un procés de transformació o reelaboració per un altre fabricant, obtenint-se un product final diferent.

▪ **Substitució:** un component d'un fabricant s'incorpora a un altre producte d'un altre fabricant, essent possible en tot moment la seva separació.

Risc de Danys per Productes: components i subproductes

Què cobreix la garantia d'Unió i Mescla?

**Responsabilitat Civil
Productes : Unió i
Mescla**

- Els costos de fabricació del producte final.
- Les despeses addicionals necessàries per rectificar el producte final.
- Perjudicis per no poder vendre el producte final o haver de vendre'l amb reducció en el preu.

Exemple: es subministra cacau en pols que, el fabricant del producte final converteix adherint-hi altres productes (llet, sucre...) en xocolata.

Risc de Danys per Productes: components i subproductes

Què cobreix la garantia de Transformació?

Responsabilitat Civil
Productes :
Transformació

- Els costos del Tercer per la transformació del producte defectuós, sempre que el producte no es pugui vendre.
- Perjudicis per haver de vendre el producte final amb reducció del preu.

Exemple: es subministren làmines de plàstic defectuoses, que el fabricant del producte final transforma en filtres.

Risc de Danys per Productes: components i subproductes

▪ Què cobreix la garantia de Substitució?

Responsabilitat Civil
Productes : Substitució

- Les despeses ocasionades a Tercers pel desmuntatge dels productes defectuosos.
- Les despeses causades pel muntatge d'altres productes no defectuosos o les despeses necessàries per eliminar el defecte, quan fos possible.

Exemple: es subministren tubs catòdics per fabricants d'aparells de televisió.

Risc de Danys per Productes: Risc de retirada del producte

La Llei imposa l'obligació de retirar qualsevol producte quan suposi un risc previsible per la salut o la seguretat de les persones.

Responsabilitat Civil
Productes : Retirada de
Productes

La retirada d'un producte, pot ser per:

- ✓ Decisió de l'Administració Pública.
- ✓ Decisió del propi Assegurat, sempre que:
  - Provi que l'ús del producte pot causar danys a la salut i seguretat de les persones de seguir a disposició dels consumidors.
  - Que els potencials danys tinguin el seu origen en un error durant el procés de fabricació del producte.

Risc de Danys per Productes: Retirada del producte

**Què cobreix la
garantia de Retirada
de Productes?**

**Quines son les principals
exclusions?**

Les despeses de retirada del producte defectuós (despeses de prevenció):

- ✓ Les despeses de comunicar o fer públic la retirada del producte.
- ✓ Les despeses de la mà d'obra necessària per efectuar la retirada.
- ✓ Les despeses de transport.
- ✓ Les despeses de destrucció de les mercaderies retirades.
- ✓ Les despeses de reenviament del producte en bon estat.

- ✓ Despeses la correcció / reparació dels productes retirats.
- ✓ Despeses de retirada del producte caducat.
- ✓ Despeses per campanyes publicitàries per recobrar la confiança dels clients.
- ✓ Despeses de retirada de productes amb deficiències conegudes.

Riscos Laborals

Riscos derivats de l' incompliment per part dels empresaris de les seves obligacions en matèria de prevenció de riscos laborals.

Responsabilitat Civil Patronal

Què cobreix la garantia de R.C. Patronal?

Responsabilitat de l'ocupador per accident laboral dels seus treballadors i personal dependent en el desenvolupament del seu treball, sempre que els danys soferts siguin imputables a l'ocupador.

Llei 31/1995 de Prevenció de Riscos Laborals

Responsabilitat Civil Patronal

Els empleats o personal dependent de l'Assegurat, té la consideració de TERCER.

Les indemnitzacions són compatibles amb altres prestacions?

Accidents / Conveni / Vida...

Responsabilitat Civil Patronal

S'estableixen sublímits per víctima?

Mínim aconsellable : 150.000 €

RISC D'ADMINISTRADORS I ALTS CÀRRECS

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Abans de la reforma de la Llei de Societats Anònimes de 1989

Els Administradors sols responien pel dany causat a la societat, socis i creditors socials per “malícia, abús de facultats o negligència greu”.

Amb la Llei Societats Anònimes de 1989

Els Administradors respondran davant de la societat, accionistes i creditors socials del dany que causin per actes o omissions contraris a la Llei o als Estatuts, o pels realitzats sense la diligència amb la que han de desenvolupar el càrrec.

Els Administradors desenvoluparan el seu càrrec amb la diligència d'un ordenat empresari.

Responsabilitat solidària de tots els membres de l'òrgan d'Administració, que responen amb el seu **propri patrimoni**.

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Què cobreix la pòlissa de responsabilitat d'Administradors i Directius?

La responsabilitat personal i patrimonial dels encarregats de la gestió de l'empresa.

Qui pot reclamar?

Qualsevol que es senti perjudicat per una mala gestió o negligència dels administradors i directius (societat, accionistes, empleats, creditors socials...)

Els gestors dels diferents tipus de societats estan subjectes a responsabilitat?

S.A.; S.L.; Cooperatives; Associacions d'interès econòmic, Fundacions....

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Qui té la consideració d'ASSEGURAT en una pòlissa de responsabilitat d'Administradors i Directius?

- ✓ Persona física que hagi sigut, sigui o arribi a ser Conseller, Alt Càrrec, Administrador, Gerent... o algun altre càrrec equivalent de la societat o qualsevol treballador que treballi amb funcions de supervisió o capacitat gerencial en la societat.
- ✓ Qualsevol treballador de la Societat en cas de reclamacions per pràctiques de treball.
- ✓ Hereus, legataris, representants legals i/o causahavents en cas de mort de l'Administrador, Directiu...
- ✓ Cònjuge, no separat ni divorciat, quan sigui reclamat amb la fi d'obtenir el rescabament dels danys causats, amb càrrec als bens de la societat de guanys.

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Quines són les cobertures principals d'una pòlissa de responsabilitat d'Administradors i Directius ?

- Indemnitzacions que els Administradors, Consellers i Directius estiguin obligats a pagar en el exercici del seus càrrecs.
- Despeses de Defensa Jurídica.
- Fiances (civils / penals).

Quines son les extensions de cobertura més habituals en aquest tipus de pòlisses?

- Filials i participades.
- Reclamacions en matèria laboral.
- Despeses de publicitat / Comunicació
- Danys Mediambientals

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Quines són les principals exclusions d'una pòlissa de responsabilitat d'Administradores i Directius ?

- Circumstàncies conegudes
- Actes dolosos o maliciosos.
- Danys Personals i Materials
- Contaminació (excepte despeses de defensa i perjudicis econòmics causats a la societat o accionistes).
- Responsabilitat Professional
- Àmbit territorial.

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Responsabilitat Concursal dels Administradors

- Responsabilitat per deutes socials quan incompleixin l'obligació de convocar Junta General per acordar la dissolució de la societat.
- Responsabilitat quan no s'insti la declaració de concurs voluntari.

Responsabilitat Tributària

Responsabilitat subsidiària dels administradors, excepte quan haguessin participat o col·laborat activament en la infracció tributària (responsabilitat solidària).

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Es demanda als Administradors?

- L'acció individual de responsabilitat i l'acció de responsabilitat per deutes, interposades habitualment per els creditors socials i empleats, són les més exercitades, vinculades a situacions d'insolvència de les societats.

La carència o insuficiència d'assegurances, és un supòsit de responsabilitat ?

Una de les obligacions que tenen els Administradors de qualsevol tipus de societat és la protecció adequada dels recursos materials, immaterials, humans i financers.

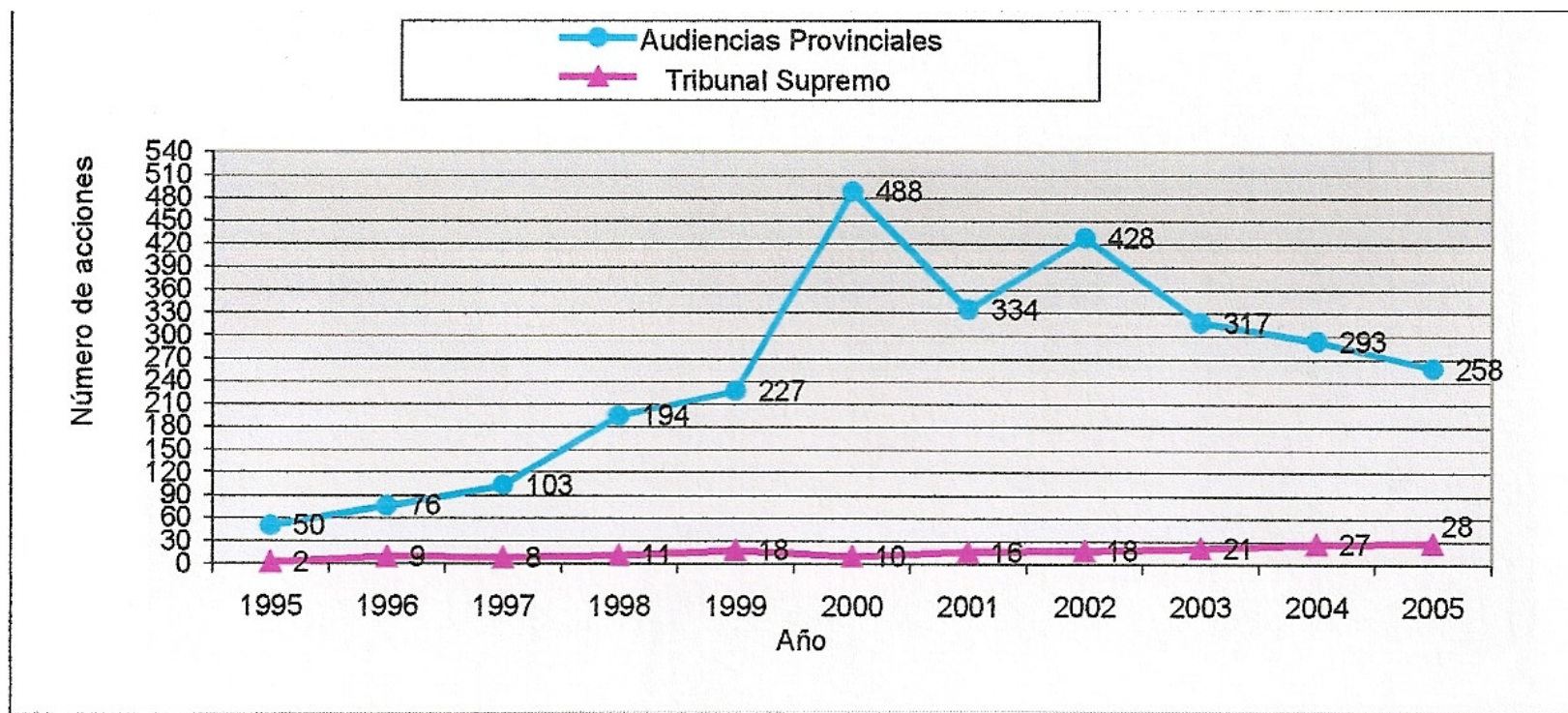

- Els imports reclamats s'han incrementat paulatinament, la major part se situen entre els 100.000 i els 200.000 €.

Article 133 Llei Societats Anònimes

Risc d'Administradors i Alts Càrrecs

Evolució de les Sentències dictades per les Audiències Provincials i Tribunal Suprem, any per any, en assumptes de responsabilitat dels Administradores

RISC DE DANYS MEDIAMBIENTALS

Llei 26/2007, 23 d'octubre, de Responsabilitat Mediambiental

RESPONSABILITAT MEDIAMBIENTAL

És una responsabilitat addicional a la responsabilitat civil per danys a persones i bens.

Danys al medi ambient:

- Espècies silvestres i hàbitats
- Aigües, Ribera de mar i ries
- Sòl

Obligació de reparar

Llei 26/2007, 23 d'octubre, de Responsabilitat Mediambiental

GARANTIA FINANCERA

- Obligatòria per a les activitats de l'Annex III.
- Exigible a partir del 30/4/2010.

- ✓ Des de la data de l'autorització de l'activitat fins a la finalització de la mateixa.
- ✓ La reducció de la garantia en més del 50% obliga l'operador a reposar -la.
- ✓ Període responsabilitat: 30 anys (més ampli que la vigència de la garantia).

MODALITATS

- ✓ **Pòlissa d'assegurances**, completada per un fons constituït pel C. C. S.
- ✓ **Aval bancari.**
- ✓ Constitució d'una reserva tècnica mitjançant la dotació d'un **fons "ad hoc"** amb materialització en inversions financeres suportades pel sector públic.

Llei 26/2007, 23 d'octubre, de Responsabilitat Mediambiental

GARANTIA FINANCERA

- ✓ Quantia a determinar per l'Administració (R.D. 2090/2008) : Anàlisi de riscos (Norma UNE 150.008 o similar).
- ✓ No superarà els 20 milions €.
- ✓ Malgrat el límit que fixi l'Administració, la responsabilitat de l'operador és il·limitada.
- ✓ Haurà de mantenir-se vigent durant el temps que duri l'activitat.

La **pòlissa d'assegurança** és l'única opció, entre els diferents instruments de garantia, en que el risc es transferit del passiu de l'empresa.

La quantia exigida estarà destinada a cobrir **exclusivament** responsabilitats mediambientals.

PREVENCIÓ

Mesures de prevenció davant una amenaça imminent de danys mediambientals originada per qualsevol activitat econòmica o professional.

EVITACIÓ

Mesures apropiades per a l'evitació de nous danys mediambientals quan ja s'hagi produït algun dany mediambiental, originat per qualsevol activitat econòmica o professional.

REPARACIÓ

Reparació primària: Mesures correctores que restitueixin els recursos naturals danyats al seu estat originari o bàsic.

Reparació complementària: Quan no sigui possible la reparació primària, s'adoptaran mesures reparadores en un lloc diferent, amb la finalitat de crear recursos equivalents als danyats.

Reparació compensatòria: Acompanya a qualsevol de les anteriors i té per objecte compensar les pèrdues provisionals de recursos naturals, fins que aquelles produeixin els seus efectes. No és una compensació econòmica.

DANYS MEDIAMBIENTALES O AMENACES INMINENTS

MESURES A ADOPTAR PER L'OPERADOR

ACTIVITATS ANNEX III

Encara que no existeixi dol, culpa o negligència

**PREVENCIÓ
EVITACIÓ
REPARACIÓ**

RESTA D'ACTIVITATS

SI existeix dol, culpa o negligència

**PREVENCIÓ
EVITACIÓ
REPARACIÓ**

NO existeix dol, culpa o negligència

**PREVENCIÓ
EVITACIÓ**

INCUMPLIMENT

Règim sancionador: Les sancions poden arribar als 2.000.000 euros de multa i a l'extinció de l'autorització o suspensió de la mateixa per un període mínim d'1 any.

OBJECTE DE LA GARANTIA FINANCERA

Cobrir "exclusivament" **responsabilitats mediambientals** de l'operador (no la seva responsabilitat civil per danys a tercers derivada de contaminació, ni responsabilitats de qualsevol altre tipus).

Límit dedicat: independent del que pugui ser requerit, en concepte de responsabilitat civil per a desenvolupar determinades activitats per autoritats administratives.

DESPESES COBERTES

Despeses preventives: per mesures preses davant una amenaça imminent de danys mediambientals

Despeses per evitar nous danys: per mesures preses quan ja s'ha produït el dany mediambiental per evitar que es produeixin nous danys.

Despeses derivades de mesures reparadores: per mesures preses per restituir els recursos naturals al seu estat natural o bàsic.

SUBJETES GARANTITS

L'**operador** de l'activitat econòmica o professional

Possibilitat d'incloure a **subcontractistes i professionals** que col·laborin amb l'operador en la realització de l'activitat autoritzada.

RESPONSABILITATS PER CONTAMINACIÓ

RESPONSABILITAT CIVIL

- ✓ Danys a persones.
- ✓ Danys a bens d'entitats públiques.
- ✓ Danys a bens de persones o entitats privades.
- ✓ Perjudicis econòmics o menyscabament de drets individuals.

RESPONSABILITAT MEDIAMBIENTAL

- ✓ Danys al sòl.
- ✓ Danys a l'aigua.
- ✓ Danys a espècies silvestres i hàbitats protegits.
- ✓ Danys a la costa.

ACTIVITATS DE L' ANNEX III

- ✓ Instal·lacions de Combustió (*)
- ✓ Instal·lacions de producció i transformació de metalls (*)
- ✓ Indústries minerals (*)
- ✓ Indústries químiques (*)
- ✓ Indústria del paper i cartró (*): Fabricació de pasta de paper, paper i cartró, producció i tractament de cel·lulosa.
- ✓ Indústria tèxtil (*): Instal·lacions per a tractament previ o tintat de productes tèxtils.
- ✓ Indústria del cuir (*): Instal·lacions per al curtit del cuir.
- ✓ Indústries agroalimentàries i explotacions ramaderes (*): Escorxadors, tractament de la llet, cria d'aus, porcs, fabricació de productes alimentaris mitjançant transformació de matèria primera animal o vegetal.
- ✓ Consum de dissolvents orgànics (*): Instal·lacions per al tractament de superfícies de materials amb dissolvents orgànics.
- ✓ Indústria del carboni: Instal·lacions per a la fabricació de carboni sinteritzat o electrografito.

(*) Veure Annex I de la Llei 16 / 2002, d'1 de juliol, de Prevenció i Control Integrats de la Contaminació.

ACTIVITATS DE L'ANNEXE III

- ✓ Gestió de residus: Abocadors, plantes de compostatge, incineradores, plantes de biometanització, estacions de transferència.
- ✓ Els abocaments o la injecció de contaminants en aigües superficials o subterrànies subjectes a permís, autorització o registre.
- ✓ Tots els abocament en aigües interiors i mar territorial subjectes a autorització prèvia
- ✓ Captació i repressiu d'aigües subjectes a autorització
- ✓ La fabricació, utilització, emmagatzematge, transformació, embotellat, alliberament en el medi ambient i transport in situ de substàncies perilloses, preparats perillosos, productes fitosanitaris, biocides entre d'altres.
- ✓ Transport per carretera, per ferrocarril, per vies fluvials, marítim o aeri de mercaderies perilloses o contaminants.
- ✓ Tota utilització confinada, inclòs el transport, de microorganismes modificats genèticament.
- ✓ Alliberament intencional en el medi ambient, transport i comercialització d'organismes modificats genèticament.
- ✓ Trasllat transfronterer de residus dins, cap o des de la UE. Gestió de residus d'indústries extractives.

**ERM, Gerencia Integral de Riesgos,
Correduría de Seguros S.L.**

Gran Vía Jaume I, nº 76 planta 2a

17001 Girona

Tel 972 21 28 00

Fax 972 20 64 43